

Inleiding

‘Werken is plezieriger dan plezier.’

Noël Coward

Laat ik nou eens niet meer aldoor sorry zeggen; je schiet er niets mee op. Had ik het maar in me om altijd onbarmhartig, onvervaard en onwrikbaar te zijn in plaats van mijn conversatie voortdurend te doorspekken met armzalige nuanceringen, verontschuldigen en spitsvondigheden. Dat is een van de redenen dat ik nooit kunstenaar had kunnen worden, op literair gebied of anderszins. Alle echte kunstenaars die ik ken staan volstrekt onverschillig tegenover de mening van anderen en bekommeren zich niet om zelfduiding. Zelfonthulling, ja, en vaak, maar nimmer zelfduiding. Kunstenaars zijn sterk, obstinaat, lastig en gevaarlijk. Het lot, of luiheid, of lafheid heeft me lang geleden de rol toebedeeld van entertainer, en toen ik in de twintig was ontdekte ik dat ik dat ook werd, zij het bij tijden een faitaal overeerlijke en overgenuanceerde entertainer, wat natuurlijk geen echte entertainer is. Aardig gevonden willen worden is vaak een zeer onsympathieke eigenschap. Ik houd daar ook niet van bij mezelf. Maar ja, er is zo veel aan mezelf waar ik niet van houd.

Twaalf jaar geleden schreef ik de herinneringen op aan mijn kindertijd en adolescentie, in het boek *Moab is My Washpot*, een titel die voor iedereen begrijpelijk was, zo helder was de betekenis, zo duidelijk de verwijzing. Of misschien ook niet. Chrono-

logisch ben ik nu toe aan de tijd dat ik uit de gevangenis kwam en min of meer geaccepteerd begon te raken op de universiteit, en dit boek pakt de draad daar op. Voor degenen die *Moab* (in het Nederlands verschenen als *Een jongensleven*) gelezen hebben, hoef ik de gebeurtenissen tot dan toe niet allemaal te herhalen. Waar ik zaken uit mijn verleden noem die daar al behandeld zijn, voeg ik een superscript obelisk toe, zo: †.

Dit boek beschrijft mijn belevenissen in de volgende acht jaar van mijn leven. Waarom zo veel pagina's voor zo weinig jaren? Het was een late adolescentie en vroege volwassenheid vol verwickelingen, dat is één antwoord. Een tweede is dat ik in geen enkel opzicht voldoe aan Strunks *Elements of Style* of enige andere handleiding voor 'goed schrijven'. Als iets gezegd kan worden in tien woorden, kun je het aan mij overlaten om er honderd te gebruiken. Ik zou me daar eigenlijk voor moeten verontschuldigen. Ik zou eigenlijk moeten teruglezen en meedogenloos de wildgroei moeten snoeien, kappen en ontwortelen, maar dat doe ik niet. Ik houd van woorden – streep dat maar door, ik ben dól op woorden – en hoewel ik het beknopte en zuinige gebruik van woorden zeer waardeer in poëzie, in songteksten, op Twitter, in goede journalistiek en in moderne reclame, houd ik ook van de luxueuze overdaad ervan en van krankzinnige verbale uitzaaiingen. Tenslotte ben ik iemand, zoals je misschien al hebt opgemerkt, die zinnnetjes schrijft als 'voeg ik een superscript obelisk toe, zo'. Als mijn manier van schrijven een vorm van zelfgenoegzaamheid is die je doet tandenknarsen, dan spijt me dat, maar ik ben een oude hond, te oud om nog nieuwe deuntjes te leren blaffen.

Vergeef me de onsmakelijke aanblik van mijn strijd om uiting te geven aan de waarheden van mijn innerlijke zelf, en de afstand te meten tussen het masker van zekerheid, gemak, zelfvertrouwen en stoutmoedigheid dat ik draag (met zo veel gemak dat het vaak uitmondt in een grijns die lijkt op zelfvoldaanheid en zelf-

genoegzaamheid), en de werkelijke staat van angst, afkeer van mezelf en vertwijfeling waarin veel van mijn leven zich heeft afgespeeld en nog steeds afspeelt. Het is een leven, denk ik, dat net zo interessant of oninteressant is als dat van ieder ander. Maar het is mijn leven en ik kan ermee doen wat ik wil, zowel in de wereld van de echte objectieve feiten als in die van subjectieve woorden. Het is echter niet aan mij om zo ruimhartig om te gaan met het leven van anderen. In een groot deel van mijn leven van 1977 tot 1987 komen mensen voor die algemeen bekend zijn en voor wie ik geen overtuigend pseudoniem kan verzinnen. Als ik bijvoorbeeld zou zeggen dat ik op de universiteit iemand kende die Lew Horrie heette, en dat we samen een carrière als humoristen zijn begonnen, dan zou het niet veel inzicht of veel googelen vergen om erachter te komen dat ik over iemand schreef die echt bestaat. Het is niet aan mij om uit de school te klappen over zijn leven en liefdes, persoonlijke gewoontes, heblijkheden en levensstijl. Aan de andere kant, als ik simpelweg zou zeggen dat iedereen die ik op mijn levensreis was tegengekomen een schat was en beeldschoon en super en lief en getalenteerd en oogverblindend, zou je al gauw een warme stroom braaksel uitstoten, waarbij ongetwijfeld kortsluiting in je e-reader zou ontstaan. Ik twijfel er geen moment aan dat mijn uitgever in de kleine lettertjes van het contract dat ik heb ondertekend, heeft vastgelegd dat ik, de auteur, volledig aansprakelijk ben voor alle rechtszaken voortvloeiend uit, maar niet beperkt tot, schade aan elektronische leesapparaten wegens de uitstoot van braak- dan wel andere lichaamssappen, waar dan ook ter wereld. Daarom zeil ik tussen de Scylla van de volstrekt redelijke bescherming van de persoonlijke levenssfeer van vrienden en collega's en de Charybdis van het opzadelen van jou, de lezer, met braakneigingen. Het is een nauwe doorgang, en ik zal mijn best doen er veilig doorheen te laveren.

Deze pagina's voeren langs een aantal C-woorden die een be-

palende rol hebben gespeeld in mijn leven. Voordat de chronologie van deze kroniek zich ontvouwt, zet ik nog wat C's op een rijtje. Om je, als het ware, in de stemming te brengen...

De C van C₁₂H₂₂O₁₁

- ... van Cereals
- ... van Chocola et cetera
- ... van Cariës
- ... van Caviteiten
- ... van Corpulentie
- ... van Calorieën

*‘Schaduwen van het tuchthuis beginnen de opgroeiende
jongen te omgeven.’*

William Wordsworth – ‘Intimations of Mortality’

Dat ik me bekommerde om mijn lichaam zou betekenen dat ik een lichaam had dat die bekommernis waard was. Sinds mijn vroegste jeugd voelde ik niets dan schaamte voor het nutteloze omhulsel van vlees dat ik bewoon. Het kon niet bowlen, niet bat-ten en niet vangen. Het kon niet dansen. Het kon niet skiën, dui-ken of springen. Als het een kroeg of club binnenliep, trok het geen wellustige blikken vol begeerte of zelfs maar een opge-trokken wenkbrauw van belangstelling. Het had niets om zich aan te bevelen behalve zijn functie als brandstofcel voor mijn brein en afvalhoop voor gifstoffen die me eventueel beloonden met een kick en redenen om me vrolijk te voelen. Misschien komt het allemaal wel neer op borsten. Of de afwezigheid ervan.

Ik kan niet ontkennen dat ik een baby ben geweest, maar vol-gens mij ben ik nooit een zuigeling geweest. Ik herinner me niet

dat ik vastgeklemd zat aan een tepel en houd mezelf voor dat ik vanaf het begin met de fles ben grootgebracht. Er zijn psychologen, geschoold in een of andere traditie, of het nu kleiniaans, freudiaans, adleriaans, jungiaans of vulmaarinniaans is kan ik niet zeggen, die beweren dat de kwestie ‘tepel of speen’ significante, zelfs cruciale gevolgen heeft voor de menselijke ontwikkeling. Ik weet niet meer of de theorie suggereert dat het ontbreken van moedermelk of juist de overvloedige aanwezigheid ervan problemen in het latere leven oplevert. Waarschijnlijk albebi. Veel boezem midden in je gezicht op jeugdige leeftijd en je groeit op met een Russ Meyer- of Jonathan Ross-achtige borstfixatie. Niets dan een flesje om op te zuigen en je ontwikkelt borstangst. Of drankzucht in het algemeen. Of juist het omgekeerde. Allemaal aperte onzin natuurlijk. Valse-borstsyndroom. Er zijn genoeg broertjes en zusjes, zelfs eeneiige tweelingen, die als kind precies hetzelfde voedsel kregen, en zich toch in alle opzichten verschillend hebben ontwikkeld – behalve in het ene irrelevante opzicht van fysiek voorkomen. Mijn broer en zus werden als kind precies hetzelfde behandeld als ik en de verschillen tussen hen en mij kunnen, gelukkig voor hen en de wereld, niet groter zijn. Dus laten we even aannemen dat de ondeugden en zwakheden waarover ik ga vertellen, persoonlijk zijn en dat ik ze bij mijn geboorte heb meegekregen, net als de moedervlekken op mijn kuit en de lijntjes op mijn vingertoppen. Wat niet wil zeggen dat ik de enige ben die met die zwakheden begiftigd is. Verre van dat. Je zou ze zelfs de tekortkomingen van mijn generatie kunnen noemen.

Als we eenmaal van de melk af zijn, uit de borst of de fles, gaan we over op het echte werk. Vast voedsel. Papepels vol appelmoes en worteltjespuree krijgen we in onze mond gestouwd tot we zelf met bestek kunnen omgaan. Een van de eerste en krachtigste manieren waarop het karakter van een kind zich begint te ontwikkelen wordt bepaald door zijn houding ten op-

zichte van eten. Eind jaren vijftig en begin jaren zestig betekende eten: cereals en zoetigheid. Ik zat in de eerste golf kinderen die blootgesteld werd aan kindgerichte reclame. Sugar Puffs kwam, net als ik, in 1957 ter wereld. Dat product, waarvan niemand kan zeggen dat het bedoeld was om door volwassenen gegeten te worden, werd tien jaar voor het aantreden van het Honningmonster vertegenwoordigd door een echte levende beer, Jeremy genaamd. Die leidde een druk leven: er werden foto's van hem gemaakt voor op het pak en hij werd gefilmd voor televisiespotjes tot hij uiteindelijk met pensioen kon en na korte tijd terechtkwam in Cromer Zoo, in Campertown, Dundee, waar hij in 1990 vredig in zijn slaap overleed. Ik heb hem gezien in Cromer, de eerste beroemdheid wiens vlees, of vacht, ik in het echt zag, en geloof me, wat een top-babe uit Hollywood of een popidool nu voor een kind is, was Jeremy de Beer toen voor mij. Dat soort passie, liefde en gretigheid moet je voorstellen.

Sugar Puffs waren tarwekorrels die warm gepoft waren en bedekt met een stroopachtig, ietwat kleverig laagje fructose en glucose. Het enige wat je hoefde te doen om van hun glorie te genieten, was er koude melk overheen gieten. Warme melk was mogelijk in de winter, maar dat leverde een kom vol kleffe substantie op die meer op soep leek. Bovendien kon zich op melk die het kookpunt naderde een vel vormen en van een vel op de melk moest ik overgeven. Ook nu nog moet ik kokhalzen en braken als ik gekookte melk zie of ruik. Ik herinner me de verhalen die verteld worden over de cocktailparty's van Cocteau. Van Jean Cocteau zegt men dat hij ter vermaak van zijn vrienden naakt op een tafel ging liggen en zich volledig tot ejaculatie bracht zonder zichzelf aan te raken, louter door de kracht van zijn fantasie. Ik heb een vergelijkbare gave. Ik kan mezelf tot braken brengen door me een vel op warme melk, pudding of koffie voor te stellen. Jean en ik kunnen dus allebei de uitstoot van warme vloeistoffen uit ons lichaam opwekken. Op de een of

andere manier denk ik dat er naar Cocteaus partykunstje altijd meer vraag zal zijn dan naar het mijne.

Aan de ontbijttafel werd het zaad van mijn smart gezaaid. Ik weet zeker dat mijn eerste verslaving daar ontstaan is. Sugar Puffs waren de eerste schakel in een keten die me het grootste deel van mijn leven zou kluisteren. In eerste instantie, zoals je je kunt voorstellen, waren ze bedoeld voor het ontbijt. Maar al gauw at ik ze de hele dag door, tot mijn moeder begon te zuchten vanwege het aantal pakken dat ze moest kopen. Ik at de zotte korrels zo uit het pak. Eén voor één verdwenen ze in een gestage stroom in mijn mond. Ik was als een Amerikaan met popcorn in de bioscoop: glazige ogen, de hand op-en-neer van pak naar mond, pak naar mond, pak naar mond, als een machine.

‘Glazige ogen’. Is dat belangrijk? Een baby aan de borst of de fles heeft die blik ook. Er zit een seksueel element aan een dergelijke ongerichte vastberadenheid. Tot ik een jaar of acht, negen was, zoog ik op de wijs- en middelvinger van mijn linkerhand. Vrijwel constant. Terwijl ik met de vingers van mijn rechterhand door mijn hoofdhaar kroelde. En altijd met die glazige, afwezige blik, met mijn lippen halfopen en die karakteristieke ademhaling. Gaf ik mezelf het gevoel dat ik aan de borst lag die ik nooit gekend had? Dat zijn duistere wateren, Watson.

Ingrediëntenlijstjes en serveertips op cerealsverpakkingen waren mijn lectuur; thiamine, riboflavine en niacine mijn geheimzinnige, onzichtbare vrienden. Verkocht per gewicht, niet per volume. De inhoud kan ingeklonken zijn tijdens het transport. Steek je vinger onder de flap en beweeg naar links en rechts. *They’re Gr-r-r-r-r-r-eat! Ricicles, twicicles as nicicles.* En dat was ook zo. Eigenlijk waren ze, zoals ik toen graag zei, *thricicles as nicicles*. In elk geval veel lekkerder dan hun saaie ongezoete ouders, Rice Krispies, het product dat zei, als je goed luisterde: snot, zuur en poep. Rice Krispies eten als je ook Ricicles kon eten, cornflakes als je ook Frosties had. Wie kon zich zo’n saai leven voorstellen? Het

was alsof je vrijwillig koos om naar het nieuws op de televisie te kijken of liever thee zonder suiker dronk. Ik heb maar voor één ding geleefd. $C_{12}H_{22}O_{11}$. Misschien had ik wel een Amerikaan moeten zijn, want in de Verenigde Staten zit overal suiker in. In brood, in gebotteld water, in *beef jerky*, augurken, mayonaise, mosterd en salsa. Suiker, suiker, suiker.

Mijn relatie tot deze verleidelijke en duistere substantie is gecompliceerd. Als er geen suiker was geweest had ik niet geboren hoeven worden, en toch is suiker ook bijna mijn dood geweest.

Elders[†] heb ik het verhaal verteld van de rol van mijn moeders vader bij de import van suiker in Engeland. Recentelijk kwam ik daar meer over te weten doordat ik meedeed aan het BBC-programma *Who Do You Think You Are?* over genealogie. Mijn grootvader Martin Neumann kwam naar Bury St. Edmunds, helemaal uit zijn geboorteland, dat oorspronkelijk Hongarije was, hoewel het Verdrag van Trianon uit 1920 zijn woonplaats Nagysuráni later toewees aan de jonge staat Tsjecho-Slowakije. Volgens de geschiedenis echter kwam hij uit Hongarije. Een Hongaarse Jood, zoals hij graag opmerkte, is de enige die achter je een draaideur in kan lopen en er als eerste weer uit komt.

Hij kwam naar Engeland op uitnodiging van het ministerie van Landbouw. De meer vooruitziende functionarissen in Whitehall beseften dat de Atlantische Oceaan zeer waarschijnlijk gesloten zou worden als er, wat in toenemende mate waarschijnlijk werd, een nieuwe wereldoorlog ophanden was. Hetzelfde was immers bijna gebeurd op het hoogtepunt van de Duitse U-bootdreiging in 1917. Brits West-Indië en Australië zouden buiten bereik raken en er zou geen suiker zijn voor het Britse kopje thee, een ramp die te erg was om je er een voorstelling van te kunnen maken. Groot-Brittannië had geen enkele mogelijkheid om zelf suiker te produceren. De boeren hadden nog nooit één suikerbiet verbouwd, de fabrikanten hadden nooit één korrel geraffi-

neerd. In Nagysurány, nu Šurani, was mijn grootvader directeur geweest van wat toen de grootste suikerraffinaderij ter wereld was, dus hij leek de logische kandidaat om in Britse dienst te treden. In 1925 kwamen hij en zijn zwager Robert Jorisch over om in Bury St. Edmunds in Suffolk de eerste Britse suikerraffinaderij te bouwen, waar deze nu nog steeds staat en een volle, bittere stank uitstoot die vaag doet denken aan verbrande pinda's. Als Martin en zijn vrouw en hun gezin in Šurani waren gebleven, waren ze vermoord in de vernietigingskampen van de nazi's, omdat ze Joods waren, zoals zijn moeder, zuster, schoonouders en de tientallen andere familieleden die op het vasteland van Europa waren blijven wonen. Ik zou nooit geboren zijn, en het papier of de digitale displaytechniek die gemoeid is met de productie van het boek dat je nu met zo veel onversneden plezier leest, zou een andere toepassing hebben gevonden.

Suiker schonk mij het leven, maar eiste zijn prijs – slaafse afhankelijkheid. Verslaving aan suiker en een verslaving aan verslaving bovendien.

Zoete ontbijtproducten waren één ding, en relatief ongevaarlijk bovendien. Wekelijks bestelde mijn moeder telefonisch de pakken Sugar Puffs, Ricicles en Frosties die samen met de andere kruidenierswaren werden bezorgd door meneer Neil, die mij altijd 'jongeman' noemde en die de bestelauto bestuurde voor Riches, het winkeltje in het dorp Reepham, dat zo'n drie of vier kilometer verwijderd was van Booton, het gehucht waar wij woonden. Mannen als meneer Neil bestaan niet meer; winkeltjes als Riches bestaan niet meer.

Dankzij de wekelijkse bezorging door meneer Neil kon ik bijna zo veel zoetheid eten als ik wilde, zonder dat het me geld kostte. Ik scoorde gratis suiker. Natuurlijk. Waarom niet? Ik was een kind dat in een huis woonde waar altijd Sugar Puffs in de kast stonden. Volkomen natuurlijk en normaal. Dat veranderde

allemaal toen ik op zevenjarige leeftijd naar een *prep school* in Gloucester werd gestuurd, op de kop af 320 kilometer van ons huis in Norfolk.

Mijn eerste ochtend op Stouts Hill, zo heette de school, leverde een teleurstelling op die de eerste in een lange reeks zou blijken te zijn. Na een nacht vol hikken en snikken van heimwee was ik ontwaakt in het opdringerige lawaai en het angstaanjagende mysterie van een onbekend instituut waar de dagelijkse ritens een aanvang namen.

‘Jij daar! Wat doe jij hier? Jij hoort nu in de refter te zijn,’ riep een surveillant, een oudere leerling, tegen me toen ik volslagen in paniek door willekeurige gangen stuitte.

‘Wat is een refter?’ Het beeld van een soort middeleeuwse martelkamer doemde op in mijn angstige hoofd.

De surveillant greep me bij mijn schouders en duwde me een gang in en nog een en ten slotte door een deur die naar een lange, lage eetzaal leidde vol luidruchtig ontbijtende jongens op lange glimmende eiken banken zonder leuning. Hij marcheerde me naar een bank, wrikte twee jongens uit elkaar, hees me op en wrong me in de zo ontstane ruimte. Ik zat daar in angstige verlegenheid met mijn ogen te knippen. Ik hief mijn hoofd timide op en zag dat de keus bestond uit cornflakes of havermoutpap met klonten. Geen spoor van Sugar Puffs, Frosties en Ricicles. Ik durf te beweren dat het leven nooit meer hetzelfde zou zijn, dat alle vertrouwen, geloof en hoop die dag in mij stierven en dat vanaf dat moment de melancholie voorgoed bezit van me nam, maar dat is misschien iets te sterk uitgedrukt. Niettemin was ik geschokt. Zou ik voorgoed zonder zoetigheid moeten leven?

De school had één instituut dat als compensatie fungeerde voor de zorgwekkende tekortkomingen van de refter. De snoepwinkel. Het verschijnsel snoep kende ik wel, natuurlijk. Het zat meestal in zakjes van een ons, geschept uit grote glazen flessen bij Riches of het postkantoor van Reepham. Perendrup,

zure bonken, toffees, pepermuntkussentjes en vruchtenbonbons: allemaal nogal primitief, respectabel en vooroorlogs. De snoepwinkel van Stouts Hill School had een spannender aanbod in die periode, het begin van het gouden tijdperk van zoetwaren. Cadbury, Fry (hoera!), Rowntree, Nestlé, Mackintosh, Mars en Terry waren allemaal nog aparte, onafhankelijke fabrikanten. Mackintosh maakte Rolo's, Caramac, en Toffee Crisp; Fry (hoera!) Turkish Delight, Crunchie-repen en Chocolate Cream. Cadbury schonk ons de Picnic en de Flake, evenals hun vlaggenschip Dairy Milk verpakt in subtiel paars zilverpapier. De reuzen van Bournville waren toen al bezig met de lancering van de legendarische Curly Wurly die binnen een jaar zou volgen en De Grootste Chocoladereep in de Wereldhistorie, de Aztec. Nestlé bood ons intussen de Milky Bar en de Kitkat. Rowntree had de Aero, de Fruit Pastilles, de Fruit Gums, Smarties en Jelly Tots, Mars had Milky Way, Mars, Maltesers en Marathon. Gebenedijd was ik! Pas nu merk ik dat de producten van Mars allemaal met een M begonnen. Vele jaren later werd Marathon omgedoopt in Snickers (en ik hielp de nieuwe naam lanceren door de voice-over in te spreken voor de reclamecampagne: als ik als schooljongen had geweten dat zoiets mij zou toevallen, was ik ontploft), net als de Opal Fruits van Mars eens Starburst zouden worden. Daar hadden ze ongetwijfeld hun redenen voor. Ze fabriceerden ook Spangles, het zuurtje dat synoniem is geworden voor het soort luie, overspannen nostalgie waarin ik me nu wens. Maar wacht even met je oordeel; er zit meer achter dit alles dan het koortsachtig opsommen van merknamen.

De snoepwinkel van Stouts Hill was op verschillende dagen open voor elk van de vier huizen waarin de school was verdeeld: IJsvogels, Otters, Wespen en Panters. Ik was een Otter en onze snoepdag was donderdag. Eerst ging je in de rij staan voor geld. Het zakgeld dat je ouders je hadden toebedeeld werd door de school beheerd en in termijnen uitgekeerd door de onderwijzer

van dienst, die de opgenomen som vastlegde op jouw persoonlijke pagina in het zakgeldboek. Naarmate het trimester verstreek zag ik tot mijn ontzetting hoe mijn kapitaal in rook opging. Ik schreef wanhopige smeekbrieven naar huis om de allerspoedigste toezending van een briefje van tien shilling. ‘Alstublieft, mama, alstublieft. Alle andere jongens krijgen veel meer geld dan ik. *Alstublieft, alstublieft, alstublieft...*’

En zo begon het.

Hoe luisterrijk de snoepwinkel van Stout Hill ook was, hij was niet meer dan een Johannes de Doper vergeleken met de messiaanse glans van de dorpswinkel van Uley en onwaardig om diens dropschoenveters te strikken of suikerdrop te likken. Het kleine postkantoor annex dorpswinkeltje lag zo’n achthonderd meter van de schoolpoort, we liepen er in ganzenpas langs op onze begeleide wandelingen door het dorp en draaiden ons hoofd eenstemmig naar de uitnodigende vensters, als cadetten die hun vorst eren met hoofd rechts. Op de planken van die winkel glansde, glinsterde en straalde de meest exotische, kleurrijke en suikerzoete schat die ik ooit had gezien of waarvan ik ooit had gedroomd. Jamboree Bags. Trebor Refreshers. Fruit Salads en Blackjacks, een farthing per stuk (dus vier stuks voor een oude penny). Bananenschuimpjes. Vliegende schotels van ouwel, gevuld met zwart-op-wit. Swizzels Matlow Twizzlers die als vuurwerk sisten en plopten in je mond. Liefdeshartjes. Zure colaflesjes om op te kauwen en rubberachtige witte melkflessen. Chocoladeflikken met honderdduizend spikkeltjes. Strips Wrigley’s Juicy Fruit en Spearmint, doosjes Chiclets en Pez, losse stukken Bazooka Joe en pakjes Beatles-kauwgum met in elk pakje een plaatje met een foto en onschatbare biografische informatie: ‘John houdt niet van marmelade, maar Ringo is dol op lemon curd!’, ‘George is de langste Beatle, maar het scheelt maar een centimeter!’, en andere fabelachtig waardevolle geheimen, die allemaal eindigden met het uitroepteken dat tot op de dag

van vandaag nog steeds karakteristiek is voor fanlectuur. Op andere planken stonden toverballen, anijskussentjes en nog veel meer likdingen en hapdingen. Wijngums. Wagon Wheels en Walnut Whips. Vergeef me de onbedoelde alliteratie. Daar stond het veelgeprezen Spanish Gold, zakjes geel vetvrij papier met een plaatje van een rood galjoen op de voorkant met daarin draadjes geraspte kokos, gebruind met cacaopoeder zodat het op shagtabak leek. Drop in de vorm van de pijp van Sherlock Holmes, compleet met kop en steel. Witte snoepsigaretten met een rood uiteinde en in ouwel gerolde chocoladesigaretten verpakt in een Chesterfield-pakje.

Alle elementen waren nu aanwezig. Suiker. Wit poeder. Tabak. Begeerte. Geldgebrek. Het verbodene.

Jawel, verboden. De dorpswinkel was voor ons jongens verboden terrein. De extra suikerigheid van de zuurtjes, de verblindend heldere vrolijkheid van de verpakkingen en de onbeschofte Amerikaanse informaliteit van kauwgom en toverballen ontriefden de uiterst militaire gevoeligheden van het lesgevend personeel. Deze artikelen werden een beetje vulgair gevonden, een beetje... ik zal het maar zeggen: voor arbeiders. God weet wat diezelfde arme schoolmeesters hadden gevonden van Haribo Starmix of de Kinder Happy Hippo. Het is misschien maar goed dat ze al waren overleden toen deze gruweligheden op de markt verschenen, want ik weet zeker dat hun hart het had be-
geven.

Zeven jaar oud, ruim driehonderd kilometer van huis en een berooide junk. Er zijn talloze verhalen van kinderen jonger dan zeven jaar die al volslagen alcoholist zijn of al bij hun geboorte verslaafd aan crack, crystal meth en Red Bull, en ik ben me er volkomen van bewust dat daarbij vergeleken mijn afhankelijkheid van suiker niet veel voorstelt. Dat ik een junk was, is een aanklacht tegen niets en een les voor niemand. Evenmin is het genoegzaam verklaarbaar. Ik heb je de contouren ervan ge-

schetst, maar dat suggereert geen noodzakelijke of voldoende reden voor een verslaving die zo dwangmatig en allesverterend was. Mijn leeftijdgenootjes werden per slot blootgesteld aan dezelfde reclames, hadden de beschikking over dezelfde cereals, hetzelfde snoep en dezelfde comestibles, waren opgebouwd uit dezelfde organen en beschikten over dezelfde zintuigen en afmetingen. Toch voelde ik vanaf mijn allereerste bewustzijn met woeste, onwankelbare zekerheid dat andere mensen niet gegrepen werden door de roofzuchtige hebzucht, onstilbare honger, overweldigende begeerte, griezelige lust en vreselijke, kwellende behoefte die mij elk uur van elke dag in hun greep hadden. En als dat wel zo was, dan beschikten ze over een zelfbeheersing waar ik niet aan kon tippen. Misschien, dacht ik, was iedereen behalve ik sterk, karaktervol en vol morele kracht. Misschien was ik wel de enige die zo zwak was om te zwichten voor een begeerte die anderen wel konden beheersen. Misschien knaagden dezelfde verlangens ook aan alle anderen, maar hadden zij van de natuur of het Opperwezen het vermogen gekregen hun emoties de baas te blijven dat mij in mijn trillende wanhoop was ontzegd. We moeten er rekening mee houden dat de sfeer op mijn school, net als op elke kostschool in die tijd (en op vele nog steeds) kreunde van religieuze rechtschapenheid (de huidige scholen kreunen onder rechtschapenheid zonder religiositeit, wat duidelijk een verbetering is). Dan kun je je misschien iets van de spirituele marteling voorstellen die mijn meer lichamelijke kwellingen vergezelde. De Bijbel staat van kaft tot kaft vol met verhalen over verleiding, verboden en kastijding. Op de allereerste pagina hangt er al een verboden vrucht aan een boom, en als we verder lezen krijgen we nog meer vreselijke lessen over hoe hebzucht gestraft en lust vervloekt wordt, tot we de volle, fatale en krankzinnige verdoemenis en extase van de Openbaring van Johannes bereiken nadat we langs beproevingen in de wildernis en de woestijn getrok-

ken zijn, met sprinkhanen, honing, manna, raven, zweren, puisten, plagen, bezoeking, ellende, ramspoed, en offers. Leid ons niet in verzoeking. Laat af, Satan. Mij is de wrake, sprak en zeide de Heere, en de vergelding.

In een dergelijke sfeer, met een psychische hunkering die toen al aanwezig was, is het geen wonder dat er in mijn hoofd schuldige verbanden ontstonden tussen suiker en verlangen en bevrediging, en verlangen en bevrediging en schaamte. Al jaren voor de nog sterkere verschrikkingen en kwellingen van seks zich kenbaar maakten en in mijn hart en darmen hetzelfde patroon uitkerfden; waarbij vanzelfsprekend nog diepere en wreder sneden werden uitgegutst. Nou nou, ik weet het wel dramatisch te brengen, hè?

Omdat negentig procent van mijn schoolkameraadjes immuun leek voor al die trauma's, bespiegelingen, schaamte en verleiding, vraag ik me, terugblikkend, nog steeds af of ik nu bijzonder zwak was, bijzonder gevoelig of bijzonder genotziek.

Om snoep te kunnen kopen bestal ik winkels, de school en, het meest beschamend van alles, andere jongens. Deze diefstallen werden, net als het eten zelf, uitgevoerd in een staat van bijna-trance. Met oppervlakkige ademhaling en glazige ogen plunderde ik de kleedkamers en schoolbanken, kolkend van vrees, vervoering, doodsangst, spanning en heftige walging van mezelf. 's Nachts plunderde ik de schoolkeukens, en zette koers naar een kast waarin grootverbruikblokken ongekookte vruchtengelatine bewaard werden die ik met mijn tanden verscheurde, zoals een leeuw een antilope verscheurt.

In *Een jongensleven* heb ik beschreven hoe ik door een oudere leerling werd betrappt op het bezit van illegale zuurtjes, kauwgom en zwart-op-wit die alleen uit de dorpswinkel afkomstig konden zijn.[†] Ik kreeg een goedaardig jongetje, Bunce genaamd, die mij in stilte bewonderde, zover de schuld op zich te nemen. Ik was al schuldig geweest aan zo veel eerdere overtre-

dingen dat één meer zou resulteren in een ernstige aframmeling, terwijl Bunce, die geen strafblad had, ervan af zou komen met een waarschuwing. Het liep natuurlijk fout af, en het schoolhoofd doorzag onze strategie. Mijn beloning was een extra speciaal pak slaag omdat ik zo doortrapt was geweest om een onschuldig joch als Bunce in mijn zondig web te lokken.

De werkelijk bestaande Bunce en ik hebben sinds de publicatie van *Een jongensleven* weer contact met elkaar. Hij was er zeer blijmoedig onder en herinnerde me aan een gebeurtenis die ik totaal vergeten was.

Heel vroeg in mijn schoolcarrière had ik Bunce verteld dat mijn ouders dood waren.

‘Wat vreselijk voor je!’ Bunce, altijd aardig, was diep geroerd.

‘Ja. Auto-ongeluk. Ik heb drie tantes die om de beurt voor me zorgen in de schoolvakanties. Je moet zweren dat je het tegen niemand zegt. Het is geheim.’

Bunce knikte, met een vastberaden blik in de ogen. Ik wist dat hij eerder zijn eigen tong zou afbijten dan het verklappen.

Aan het eind van het trimester vroeg ik Bunce waar hij de kerstvakantie ging doorbrengen. Hij keek een beetje ongemakkelijk toen hij bekende dat hij met zijn hele familie naar Brits West-Indië ging.

‘En jij?’ vroeg hij.

‘Nou, in Norfolk met mijn ouders natuurlijk. Waar anders?’

‘M-m-maar... ik dacht dat je ouders dood waren en dat je bij je tantes woonde.’

‘Ah. Mmm. Ja.’

Verdomme. Betraapt.

Bunce keek gekwetst en onthutst.

‘Neem het me maar niet kwalijk,’ zei ik en keek hem strak aan. ‘Zie je... ik...’

‘Ja?’

‘Ik zeg dat soort dingen.’

We hebben het er nooit meer over gehad. Tot Bunce me er vijfenveertig jaar later aan herinnerde. ‘Ik zeg dat soort dingen’, waren, beweert hij, mijn exacte bewoordingen.

Regelmatig getuchtigd, altijd in de problemen, nooit evenwichtig, nooit op mijn gemak of veilig. Ik kwam van de lagere school als een suikerjunk, dief, fantast en leugenaar.

Dat patroon herhaalde zich op mijn volgende school, Uppingham in Rutland. Meer stelen, meer snoep. In die tijd begon de gigantische hoeveelheid suiker die ik opgeschrokt had zijn pijnlijke fysieke tol te eisen. Niet rond mijn middel, want ik was zo mager als een spijker, maar in mijn mond. Cariës, gaatjes en etterende abcessen waren mijn constante metgezellen. Op mijn veertiende verjaardag was ik al vijf kiezen voorgoed kwijt. De behoefte aan suiker richtte me te gronde. De roes van opwindning bij het stelen en de roes van de suiker als ik me tegoed deed aan mijn buit eindigde onvermijdelijk, zo gaat dat met passie, in de afgrond van schuld, melancholie, walging en afkeer van mezelf, die volgt op alle verslavingen... suiker, shoppen, alcohol, seks, noem maar op.

Nog meer stelen leidde tot tijdelijke verwijdering van school: een paar weken schorsing. Ten slotte was ik niet langer te handhaven en werd ik van school gestuurd.[†] Ik was naar Londen gegaan voor een officieel toegestaan weekendbezoek aan een bijeenkomst van het Londens Sherlock Holmes Genootschap, waarvan ik enthousiast lid was. In plaats van een bezoek aan Londen van twee dagen, zoals afgesproken, bleef ik een kleine week weg, en bezocht vrolijk bioscopen waar ik film na film na film bekeek. De maat, zoals ouders en onderwijzers met niet-aflatende nadruk zeiden, was vol.

De bittere sappen van tabak zullen spoedig het verhaal overnemen. Zodra dat aanminnige blad me in zijn tedere omhelzing sloot, had suiker minder macht over me dan voorheen. Maar er is nog wel wat meer te vertellen over mijn getroebleerde relatie met $C_{12}H_{22}O_{11}$.

Terwijl ik doorgroeide naar mijn late adolescentie en vroege volwassenheid werd mijn trouw aan Sugar Puffs beetje bij beetje vervangen door een passie voor Scott's Porage Oats, aangeemaakt met koude melk, maar royaal bestrooid, voor de zekerheid, met gulle lepels kristalsuiker. Tegelijkertijd maakte de adoratie uit mijn kindertijd voor zwart-op-wit en zure bonken plaats voor een meer volwassen voorkeur voor die toch wel wat meer geacheveerde zoetheid: chocolade. En dan was er natuurlijk nog koffie.

Het is 1982 en ik zit in een sjofel zaaltje van Granada Television in Londen. Ben Elton, Paul Shearer, Emma Thompson, Hugh Laurie en ik zijn daar aanwezig om te repeteren voor de eerste reeks van wat later een tv-programma met sketches zal worden, *Alfresco* genaamd. De titel van die eerste reeks is *There's Nothing to Worry About*. Mijn voorkeur ging uit naar de titel *Trouser, Trouser*, maar dat werd, misschien terecht, verworpen.

We zijn allemaal halverwege de twintig en acht maanden eerder van de universiteit gekomen. Alles zou prachtig moeten zijn in ons leven, en dat was waarschijnlijk ook zo. Hugh, Emma, Paul en ik hebben de eerste Perrier Award gewonnen op het Edinburgh Festival met onze universiteitsrevue, gevolgd door een tournee door Australië. Die revue is net door de BBC op film gezet en nu staan we op het punt onze eigen televisieserie te maken.

Grote kleverige blikken Nescafé en dozen PG Tips theezakjes staan op een schragentafel in de hoek van het zaaltje. Er is iets met repetities wat de consumptie van grote hoeveelheden thee en koffie bevordert. Die ochtend, als een sketch wordt doorgenomen waar iedereen in zit behalve ik (er is sprake van muziek en dans), maak ik koffie voor iedereen en besef, als mijn hand naar de suikerlepel reikt, dat ik de enige ben die suiker neemt.

Daar sta ik dan, de lepel zwevend boven een open zak Tate and Lyle. Stel dat ik ermee zou stoppen. Ik heb altijd horen zeg-

gen dat thee en koffie oneindig beter smaken zonder. Ik kijk naar de anderen en zweer plechtig dat ik twee weken geen suiker zal gebruiken. Als ik, na veertien dagen ongezoete koffie, de smaak nog niet te pakken heb, mag ik terug naar mijn tweeënhalve lepel. Niets aan de hand.

Ik steek een sigaret op en kijk naar de anderen. Ik voel een stralend gevoel van trotse vervoering in me opzwellen. Misschien kan ik het.

En het lukt. Tien dagen later geeft iemand me een kop koffie waaraan suiker is toegevoegd. Na de eerste slok spring ik van schrik op, alsof ik een elektrische schok heb gekregen. Het is de mooiste schok van mijn leven, want hij zegt me dat ik erin ben geslaagd om iets op te geven. Het lijkt in niets op het gevoel van triomf bij het overwinnen van tegenslag zoals dat vaak wordt beschreven, maar de herinnering aan hoe ik naar die zak suiker keek en me afvroeg of ik ooit zou kunnen stoppen, is me altijd bijgebleven. Het was alsof het die ene zwakke fluistering van hoop was op de bodem van de doos van Pandora. Ik ruik nog steeds dat repetitielokaal en hoor nog steeds de piano. Ik zie nog steeds de pakjes biscuitjes op de schragentafel en de Tate and Lyle-zak, met de doorschijnende klonten, het gevolg van het herhaaldelijk indopen van een natte lepel.

Zevenentwintig jaar later zag en rook en herleefde ik die scène nog eens in een kamer in Hotel Colbert in Antananarivo op Madagascari. Het was heel, heel warm en heel, heel vochtig, en ik had alleen een boxersshort aan. Een naderende onweersbui gromde dreigend en de internetverbinding van het hotel, die toch al vrij grillig was, had het begeven. Toen ik opstond van het bureau om naar de badkamer te gaan, werd mijn oog getroffen door een afschuwelijk tafereel.

Ik zag een gruwelijk dikke man met gigantische hangborsten en een enorme, uitpuilende pens door de kamer lopen. Ik knip-

perde met mijn ogen, draaide me om en keek weer, vol afschuw en ongelof. Daar was hij weer en hij vulde de hele spiegel, een komisch corpulente middelbare man, even grotesk zwaarlijvig als de mensen die ik had gezien toen ik het jaar daarvoor in het middenwesten van Amerika gefilmd had. Ik monsterde het lijf van die walgelijke berg vet van top tot teen en weende.

Ik had mezelf de laatste kwarteeuw gezien op grote en kleine schermen en gefotografeerd in bladen en had enige illusie gekoesterd omtrent mijn fysieke verschijning. Maar om een of andere reden zag ik mezelf die avond in die kamer zoals ik was. Ik haalde niet mijn schouders op, bedekte mijn naaktheid niet en ging niet voort met mijn leven. Ik huichelde niet dat het wel meeviel. Ik zei niet bij mezelf dat ik lang genoeg was om wat extra gewicht te kunnen hebben. Ik huilde om het vreselijke ding dat ik was geworden.

In de badkamer stond een weegschaal. Honderdnegenendertig kilo. Wat was dat in echte, Engelse gewichten? Daar had ik een app voor op mijn telefoon. Tweeëntwintig stone en twaalf pond. Heilige twaalfallige hel. Tweeëntwintig stone. Driehonderdzes Engelse ponden.

Ik dacht terug aan dat repetitielokaal in 1982. Het was me gelukt om suiker in koffie en thee op te geven. Nu was het tijd om suiker op te geven in al zijn manifestaties: toetjes, chocola, harde toffees, zachte toffees, pepermuntjes, donuts, taart, koffiebroodjes, vruchtengebak, flan, gelatinepudding en jam. Ik moest ook meer bewegen. Een dieet was niet genoeg, er zat niets anders op dan een volkomen andere manier van eten en leven.

Ik beweer niet dat er geen suikerkorrel meer over mijn lippen is gekomen sinds dat moment van geopenbaarde verschrikking op Madagascar, maar het is me gelukt om alle verleidelijke taarten, puddingen, geconfijte vruchten, ijs, petits fours en *friandises* te weigeren die obers aanbieden in het soort restaurants dat ik en mijn verwende soortgenoten frequenteren. Gecombineerd

met een regime van dagelijkse wandelingen, drie keer per week naar de sportschool en het algemeen vermijden van zetmeelrijk en vet eten, is door die standvastige onthouding mijn gewicht gedaald tot iets onder zestien stone (honderd kilo).

Ik twijfel er geen moment aan dat ik heel makkelijk weer kan opbollen en dat mijn gewicht weer als een raket omhoog kan schieten langs de eenentwintigste, tweeëntwintigste, drieëntwintigste, vierentwintigste en vijfentwintigste verdieping, als een lift in een tekenfilm. Voortdurende waakzaamheid is geboden. Het is niet aan mij om je ervan te overtuigen dat ik mezelf nu helemaal ken, maar ik denk dat ik wel geloofwaardig kan betogen dat ik mezelf althans goed genoeg ken om uiterst weifelend en argwanend te zijn wat betreft het vinden van oplossingen, genezing en het arriveren op een definitieve bestemming.

Neem roken, bijvoorbeeld...